

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 492/2025-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Hrebčíkom, Riazanská 62, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 61C/121/2020 z 19. decembra 2022, uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15Co/68/2023 z 29. apríla 2024 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9CdoR/11/2024 z 29. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júla 2025 sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručujúceho dedenie podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka sa zároveň domáha náhrady trov konania, ako aj vydania rozhodnutia o povolení obnovy konania vo veci určenia otcovstva.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní o žalobe na obnovu konania vedenom okresným súdom pod sp. zn. 61C/121/2020. Sťažovateľka sa žalobou domáhala obnovy konania o určenie otcovstva vedeného Okresným súdom Bratislava-vidiek pod sp. zn. 7C/20/80, v ktorom bol rozsudkom z 10. júna 1980 vtedy maloletému [REDAKOVANÉ] určený za otca [REDAKOVANÉ] – vtedy manžel sťažovateľky. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zomrel [REDAKOVANÉ].

3. [REDACTED] v rámci dedičského konania po poručiteľovi [REDACTED] napadol na Okresnom súde Malacky platnosť listiny o vydedení, ktorá bola spísaná poručiteľom 4. septembra 2008 formou notárskej zápisnice (konanie vedené Okresným súdom Malacky pod sp. zn. 6C/214/2014). V konaní o platnosť listiny o vydedení bolo vykonané znalecké dokazovanie, pričom záverom znaleckého posudku č. 14/2020 je, že biologické otcovstvo poručiteľa k [REDACTED] je vylúčené. Sťažovateľka sa o tejto skutočnosti dozvedela 7. júla 2020. Aktívnu legitimáciu v konaní o žalobe na obnovu konania sťažovateľka odvodila od skutočnosti, že je zákonnou dedičkou po poručiteľovi.

4. Okresný súd napadnutým uznesením žalobu odmietol ako podanú neoprávnenou osobou (výrok I), žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II) a sťažovateľke vrátil súdny poplatok (výrok III).

5. Na odvolanie bolo napadnuté uznesenie okresného súdu vo výrokoch I a II napadnutým uznesením krajského súdu potvrdené ako vecne správne a vo výroku III zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.

6. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie smerujúce proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka tvrdí, že napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov vydanými vo veci ňou podanej žaloby bola potvrdená existencia protiprávneho stavu od momentu, keď bolo znaleckým dokazovaním preukázané, že [REDACTED] nie je a nikdy nebol biologickým potomkom poručiteľa, čím sa neriadili princípom právnej istoty. Namieta ďalej, že právna úprava neriešila otázku eventuálneho právneho nástupcu v prípade zapretia otcovstva, pokiaľ nebiologický rodič zomrel, pritom samotný poručiteľ nemal právo podať žalobu o zapretie otcovstva, ktoré bolo určené rozhodnutím súdu. Poukazuje v tejto súvislosti na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 1/2010 z 20. apríla 2011, z ktorého vyplynula skutočnosť vážneho zásahu do života jednotlivca v prípade, že otcovstvo uznané len na základe právnej domnienky nezodpovedá faktickému biologickému stavu a takto určený otec nemá k dispozícii právny prostriedok na ochranu svojich práv. Súd preto mal riešiť, či poručiteľ mohol v čase, keď žil, podať žalobu o zapretie otcovstva.

8. Napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov bol odobrený zásah do práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Zásada *res iudicata* bola zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) prelomená s prihliadnutím na konflikt medzi právom dieťaťa poznať svojho otca a požiadavkou právnej istoty obsiahnutou v právnych poriadkoch štátov.

9. Sťažovateľka zároveň v súvislosti s konfliktom medzi spravodlivosťou a právnou istotou poukazuje na tzv. Radbruchovu formulu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Sťažovateľka je v konaní o ústavnej sťažnosti zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, no aj napriek naplneniu tejto zákonnej požiadavky sa návrh na rozhodnutie o ústavnej sťažnosti vyznačuje imperfektnosťou prejavujúcou sa v nie jednoznačnom identifikovaní základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, a to v kontexte súdnych rozhodnutí, ktorými k ich porušeniu malo dôjsť (§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľka sa dokonca v rámci návrhu na rozhodnutie o ústavnej sťažnosti domáha z dôvodu porušenia základného práva zaručujúceho dedenie podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozhodnutia o „*pripustení obnovy konania vo veci určenia otcovstva*“, čo jednoznačne nepatrí do právomoci ústavného súdu, ktorý ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje výlučne o tom, či právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené sťažovateľmi označené práva alebo slobody zaručené ústavou alebo medzinárodnou zmluvou (čl. 127 ods. 2 ústavy).

12. Aj napriek uvedeným nedostatkom návrhu na rozhodnutie však ústavný súd uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou jeho rozhodovacej činnosti (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, ustálil predmet konania o ústavnej sťažnosti tak, ako to je uvedené v bode 1 tohto uznesenia.

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je v zásade námietka zásahu do práva sťažovateľky na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ku ktorému došlo z dôvodu nevyhovenia žalobe na obnovu konania o určenie otcovstva, ktorým bol ako otec [REDAKOVANÉ] určený poručiteľ. Sťažovateľka v tejto súvislosti argumentuje, že z dôvodu výsledku znaleckého dokazovania v inom nesúvisiacom konaní je preukázané, že poručiteľ nikdy nebol otcom [REDAKOVANÉ], takže v konaní o dedičstve po poručiteľovi je sťažovateľka výlučnou zákonnou dedičkou.

III.1. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu:

14. Uplatnením princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ochrana ústavnosti nie je podľa povahy veci výlučne úlohou ústavného súdu, ale všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených právomocí, ústavný súd konštatuje nedostatok právomoci preskúmať napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu.

15. Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo v zmysle príslušných zákonných ustanovení preskúmané v rámci odvolacieho konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 15Co/68/2023

a napadnutým uznesením krajského súdu sa v rámci dovolacieho prieskumu zaoberal a vo veci dovolania aj rozhodol najvyšší súd ním vydaným napadnutým uznesením.

16. Ústavný súd preto relevantné časti ústavnej sťažnosti smerujúce proti napadnutým uzneseniam okresného súdu a krajského súdu odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

17. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že kritériom aplikovateľnosti tohto ustanovenia dohovoru je materiálna povaha predmetu konania (m. m. I. ÚS 302/2019).

18. Z judikatúry ESLP možno vyvodit', že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o obnovu konania (IV. ÚS 382/09, m. m. I. ÚS 5/02 A. B. v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru), pretože takéto konania priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Článok 6 ods. 1 dohovoru neobsahuje právo na revíziu súdneho konania a ani právo obnoviť konanie, pričom čl. 6 ods. 1 dohovoru sa neaplikuje na konania, v ktorých sa rozhoduje o povolení obnovy konania, t. j. či sa povolí alebo nepovolí obnova konania právoplatne skončeného (rozhodnutie ESLP vo veci Václavík v. Slovenská republika z 30. 9. 2003, sťažnosť č. 41372/98).

19. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa je teda možné domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania (I. ÚS 334/2021, I. ÚS 81/2021).

20. Vzhľadom na to, že na konanie vo veci povolenia obnovy konania sa *ratione materiae* nevzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie citovaného ustanovenia dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (m. m. I. ÚS 334/2021).

III.3. K namietanému porušeniu práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a základného práva zaručujúceho dedenie:

21. Sťažovateľka odôvodňuje zásah do svojich práv odmietnutím ňou podanej žaloby na obnovu konania o určenie otcovstva a dôvodí, že podstatnými pre posúdenie záveru o tom, že nie je oprávnenou osobou na podanie takejto žaloby, boli skutočnosti uvádzané v rámci jej argumentácie v bodoch 7 až 9 tohto uznesenia.

22. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ako dovolací súd námietkami sťažovateľky v rámci namietanej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP zaoberal a zároveň sa s nimi aj ústavno-právne udržateľným spôsobom vysporiadal. Najvyšším súdom zvolené premisy pri preskúvaní argumentácie sťažovateľky korešpondujú s judikovaným názorom, podľa ktorého narušenie princípu právnej istoty strán po právoplatnom skončení veci musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti.

23. Tak ako si sťažovateľka v ústavnej sťažnosti inštitút určenia otcovstva v rámci argumentačnej bázy zamieňa s inštitútom zapretia otcovstva, urobila tak aj v dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu.

24. Najvyšší súd sa preto celkom logicky so zdôraznením rozdielnosti uvedených právnych inštitútov, s ohľadom na predmet konania, o ktorého povolenie išlo, zaoberal sťažovateľkou vznesenou otázkou procesno-právneho nástupníctva (úmrtie pôvodného účastníka konania). Akcentoval pritom právu úpravu § 108 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorej je účastníkom konania o určenie otcovstva navrhovateľ podľa predpisov rodinného práva (dieťa, matka alebo muž, ktorý tvrdí, že je otcom, dieťa, matka a muž, ktorého otcovstvo má byť určené). Zdôraznil, že z § 95 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplývajú riešenia situácie, keď domnelý otec už nežije (návrh sa podáva proti opatrovníkovi), ako aj situácie, keď navrhovateľ v priebehu konania zomrie (pokračovať v konaní môže len ďalšia osoba oprávnená na podanie návrhu). Zohľadňujúc zákonnú právnu úpravu, konkludoval, tak ako to urobili vo veci konajúce súdy nižších inšancií, že pokračovať v konaní o určenie otcovstva v prípade smrti domnelého otca nemožno s jeho dedičmi, ale len s osobami, ktoré majú v zmysle právnej úpravy oprávnenie podať takýto návrh.

25. Pokiaľ sťažovateľka odkazuje na nález ústavného súdu vydaný vo veci sp. zn. PL. ÚS 1/2010 z 20. apríla 2011, aj tu sú dôvody uvádzané v napadnutom uznesení najvyšším súdom, ktoré prezumujú irelevantnosť námietky sťažovateľky, ústavne udržateľné. Ako to aj najvyšší súd naznačuje, citované rozhodnutie ústavného súdu sa v rámci abstraktnej kontroly ústavnosti zaoberalo zákonným ustanovením, ktoré neumožňovalo manželovi matky zapretie otcovstva po uplynutí určenej lehoty. Napádané ustanovenie však neriešilo a ani v súčasnosti nerieši situáciu zapretia otcovstva určeného súdnym rozhodnutím, o ktoré v konkrétnych okolnostiach veci ide. Otázka, ktorou sa mal podľa sťažovateľky súd zaoberať, a to či poručiteľ mohol iniciovať konanie o zapretie otcovstva (bod 7 tohto uznesenia *in fine*), preto nemá svoje opodstatnenie. Revíziu súdneho rozhodnutia o určení otcovstva takýmto spôsobom zákonná právna úprava neumožňovala a ani v súčasnosti neumožňuje. Poručiteľ však mohol za svojho života iniciovať sám konanie o povolenie obnovy konania vo veci určenia otcovstva, čo však neurobil.

26. Zdôraznením skutočnosti, že po smrti poručiteľa už nemôže ísť o ochranu jeho súkromia či rodinného života, dovolací súd ústavne udržateľne vylúčil možnosť aplikácie tzv. Radbruchovej formuly (námietka v bode 9 tohto uznesenia), podľa ktorej v prípade neznesiteľného rozporu medzi pozitívnym zákonom a spravodlivosťou zákon musí ustúpiť spravodlivosti. Aj z obsahu argumentácie sťažovateľky v ústavnej sťažnosti a napokon aj z identifikácie sťažovateľkou označeného práva zaručujúceho dedenie možno jednoznačne vyvodiť, že jej prioritným záujmom prostredníctvom podanej žaloby bolo zaistenie postavenia výlučnej dedičky v dedičskej veci po poručiteľovi.

27. Napokon ani námietka o domnelom konflikte medzi právom dieťaťa poznať svojho otca (resp. právom otca poznať svoje dieťa) a požiadavkou právnej istoty obsiahnutou v právnych poriadkoch štátov (bod 8 tohto uznesenia) nie je dôvodná. Ako to výstižne najvyšší súd v napadnutom uznesení zdôraznil, subjektom benefitujúcim z označeného práva je samotné dieťa, ktoré sa však obnovy konania nedomáhalo. Takýmto oprávneným subjektom z označeného práva môže byť aj otec,

no len za svojho života, nie po jeho smrti, čo zároveň vylučuje zásah do jeho prípadného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

28. Berúc do úvahy už uvedené čiastkové závery k jednotlivým námietkam sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu spochybňovali, najvyšší súd sa vysporiadal s námietkami sťažovateľky náležitým spôsobom, ktorý neumožňuje prijať záver o zásahu do označeného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru.

29. Vylúčenie možnosti vysloviť zásah do už označeného práva zároveň z dôvodu vecnej previazanosti argumentácie sťažovateľky vylučuje aj možnosť vyslovenia porušenia základného práva zaručujúceho dedenie podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

30. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu